tiktas 3x0,5 m dydžio netaisyklingo puslankio formos akmenų grindinys. Akmenys nuo 6x3x2 cm iki 42x23x19 cm dydžio gulėjo ant įžemio - balkšvo smėlio. Viso grindinio dydžio ir formos nustatyti nepavyko, nes jo dalį suardė XX a. perkasimai.

Tyrinėjimų metu nerasta jokių archeologinių radinių, todėl piliakalnį sunku datuoti. Utenos kraštotyros muziejuje saugoma lipdyta keramika priklauso m.e. I tūkstantmečiui. Greičiausiai šiam laikotarpiui priklauso ir akmenų grindinio liekanos. Jo paskirtis lieka neaiški, kaip ir pačio piliakalnio, kuris per ma žas gyvenvietei ir netinkamas gynybai.

Gintautas Zabiela

ANTATILČIŲ PILIAKALNIO 2 (UKMERGĖS RAJ.) TYRINĖJIMAI

Antatilčių kaime (Ukmergės raj., Žemaitkiemio apyl.) išliko 2 piliakalniai. Vienas jų didelis, sveikas, apylinkės gyventojų Pilale vadinamas, kitas - mažiau žinomas, Siesarties beveik visai nuplautas, yra 1,85 km į V nuo pirmojo piliakalnio. Pastarajam panaudotas natūralus kranto kyšulys, kurį anksčiau iš P supo Siesartis, iš Š ir R - Žydaupio upeliukas. Siesartis XX a. ne kartą keitė vagą ir dabar teka PR piliakalnio papėde.

Jau XIX a. pabaigoje Siesartis buvo nunešusi visą piliakalnio aikštelę, apie kurią neišliko jokių duomenų. 1936 m. P. Tarasenka nustatė, kad upės skardis prasideda I pylimo (skaičiuojant nuo aikštelės pusės) papėdėje. Nuo 1936 iki 1987 m. upė pasislinko į V per 9 m, nuplovė beveik visą I pylimą, buvusį apie 20 m ilgio ir 2,5 m aukščio nuo aikštelės. Išliko tik jo Š šlaitas. Jis leidžiasi į 3 m pločio dugne ir 3 m gylio griovį, už kurio kyla 3,5m aukščio antras pylimas, iš išorės turintis 3 m aukščio. Už šio pylimo yra 5 m pločio dugne ir 0,5 m

gylio nuo toliau į V esančių laukų antras griovys. Visų pylimų ir griovių ilgis maždaug vienodas - apie 20 m.

1987 m. MMT piliakalnyje ištyrė 111,3 m^2 plotą - pirmojo pylimo liekanas, kadangi jų išsaugoti nėra galimybės. Statų 15,8 m aukščio skardį upė pastoviai ardo. Nors ir trukdė ant pylimo likučių augantys medžiai, pirmojo pylimo liekanos ištirtos pilnai.

Po pylimu aptiktas tamsiai pilkos spalvos iki 30 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jis priklauso brūkšniuotosios keramikos kultūros paskutiniam etapui. Pastebėta židinio vieta: keli be tvarkos sudėti lauko akmenys, prie jų stambios brūkšniuotos keramikos šukės. Statinių ar aptvarų liekanoms priklauso 59 stulpavietės, daugiausia smailiu dugnu, 4-6 cm skersmens ir iki 6 cm gylio. Aiškesnių eilių jos nesudaro. Š piliakalnio šlaite susidaręs iki 20 cm storio kultūrinis sluoksnis yra nuslinkęs nuo aikštelės. Čia rasti kiti negausūs radiniai: nulaužta viršūnė peilis-pjautuvėlis lenkta įkote, molinis žuvies stuburo slankstelio formos neaiškios paskirties dirbinys su skylute per vidurį, kaulinė yla bei akmeninis aptrupėjęs trintuvas. Dirbiniai datuojami II-IV a. Iš 952 surastų puodų šukių 556 (58,4 %) yra brūkšniuotos, likusios - lygiu paviršiumi. Brūkšniuota keramika daugiausia briauninės formos, dalies puodų briaunos puoštos gnaibytiniu ornamentu.

Ant pirmųjų m.e. amžių kultūrinio sluoksnio per 2 kartus supiltas pylimas. Iš pradžių pylimas buvęs iki 1, 2 m aukščio (tirtose vietose) ir apie 8 m pločio ties pagrindu. Jis plūktas iš molio, jį apdeginant. Molis pylimui imtas iš čia pat už pylimo kasto gynybinio griovio. Todėl sunaikinta dalis m.e. pradžios kultūrinio sluoksnio, iš kurio į pylimą pateko paskirų brūkšniuotos keramikos šukių. Kadangi ištirtas tik šio pylimo Š kraštas, jokių gynybinių konstrukcijų ant jo nepastebėta. Virš pirmųjų m.e. amžių apie 2 m pločio kultūrinio sluoksnio ryškiai išiskyrė 1-2 cm storio degėsių sluoksnelis. Jame rastos 28 kietos masės juodu gludintu paviršiumi puodų

šukės. Jokios kitos keramikos šiame sluoksnyje nebuvo. Čia, atrodo, bus stovėjęs kažkoks pastatas, stratigrafiškai vėlesnis už brūkšniuotos keramikos kultūros sluoksnį. Pirmo etapo pylimo suplūkimo data neaiški, bet jis įrengtas ne anksčiau m.e. I tūkstantmečio vidurio.

Vėliau pylimas paaukštintas iki 2,2 m aukščio, siekė iki 10 m pločio ties pagrindu. Ir šis pylimas plūktas iš molio. Molyje irgi pasitaiko paskirų brūkšniuotos keramikos šukių. Rastos ir 3 grubiatų puodų šukės, rodančios, kad piliakalnis buvo naudojamas ir m.e. I tūkstantmečio antrojoje pusėje. Iš paaukštinto pylimo viršuje buvusių gynybinių įtvirtinimų išliko tik vienas 34x40x30 cm dydžio akmuo. Pylimo vidinėje pusėje stovėjo kažkoks pastatas, kurio vietoje išliko iki 90 cm storio degto molio (tinko?) sluoksnis. Tinko gabalai siekia iki 23x16x15 cm dydžio, keli iš šių gabalų turi medžių atspaudus. Paaukštintą pylimą tenka datuoti m.e. II tūkstantmečio pirmąją puse, nors šio laikotarpio radinių, išskyrus kelias neaiškias puodų šukes lygiu paviršiumi, nerasta.

Padaryti I ir II griovių pjūviai. Nustatyta, kad juose kultūrinis sluoksnis nesusidaręs. Pirmojo griovio dugne gulėjo 3 vidutinio dydžio akmenys, nuriedėję nuo pylimo viršaus. Antrasis griovys labiau užslinkęs, anksčiau buvęs 0,7 m gylio ir 3 m pločio. Jo dugne irgi rastas akmuo, greičiausiai nuriedėjęs nuo antrojo pylimo. Antrojo griovio pjūvis padėjo išaiškinti piliakalnio pirmojo rekonstrukcijos etapo antro griovio vietą. Griovys paeina po antrojo pylimo V šonu, buvęs 1,5 m gylio nuo pylimo papėdės. Didinant antrąjį pylimą, šis griovys buvo užplūktas moliu. Jo dugne rasta degėsių, lipdytos lygiu paviršiumi keramikos.

Patikrinus trečio - spėjamo pylimo vietą, paaiškėjo, jog tokio nebuvo.

200 m į R nuo piliakalnio esančio alkakalnio PV papėdėje surasta m.e. I tūkstantmečio antrosios pusės gyvenvietė. Jos Š dalyje ištirtas 14 m^2 plota

Po 30-40 cm storio armeniu aptiktas iki 40 cm storio tamsiai pilkas kultūrinis sluoksnis. Rasta 10 grublėtų šukių, paskirų smulkių molio tinko gabalėlių. Įžemyje atsidengė 4 plokščiadugnės 28-37 cm skersmens ir 15-54 cm gylio stulpavietės, išsidėsčiusios beveik tiesia linija R-V kryptimi. Atstumai tarp stulpaviečių - 1,3 m. Išsemiant jas, rasta anglių. Nedidelis atidengtas plotas neleido nustatyti, ar tai tvoros, ar pastato liekanos.

Istoriniai šaltiniai 1334 ir 1375 m. mini Šešuolius. Ties kaimu į Siesartį įtekanti Šešuolės upelė leidžia spėti viename iš Antatilčių piliakalnių buvus Šešuolių pilį.

Vladas Žulkus

GRIGAIČIŲ PILALĖS (PLUNGĖS RAJ.) ŽVALGYMAS

Babrungėnų, Grigaičių ir Stirbaičių kaimų žemių riboje, apie 500 m į V nuo Babrungėnų trobų, dunkso 10 m aukščio kalva - Pilalė. Į V nuo jos tęsiasi plokščias kalvynas, o iš kitų pusių Pilalę supa pažliugusios pievos, kuriose dar žymi buvusio upelio vaga. Š ir R kalno papėdėse yra apie 0,2 ha ploto terasa, kurioje galėjo būti senovinė gyvenvietė.

Kalno aikštelė ovali, ištęsta R-V kryptimi, apie 25x28 m dydžio. Aikštelė tankiai apaugusi medžiais, jos pakraščiai apsodinti eglėmis, o centre auga nemažas ąžuolas. Pilalę 1986 m. žvalgė PRPI. Ištirtas 92 m^2 plotas aikštelės V krašte ir kalno papėdėje. Piliakalnio papėdėje atidengtos grindinio liekanos. Grindinys rastas po velėna, ant kieto įžeminio priesmėlio. Atsekta 12 m ilgio, 10x10 cm ir didesniais skeltais ir natūraliais akmenimis grįsto kelio dalis. Toliau į kalną ir į V grindinys neišliko. Šis kelias, atrodo, suko palei piliakalnį į P pusę, link buvusio upelio. Geriau išliko centrinė, iki 3 m pločio, kelio